

P A C O kaj J U S T I C O.

1946

Monata revuo de la grupo B r u g g e.Sekcio de Flandra
Ligo Esperantista

.....

: Prezidanto: Drs. F. Roose, J. & M. Sabbestraat 12, Brugge. Tel: 31981. :
 : Sekretariejo: Roose-De Kersgieter, J. & M. Sabbestraat 12, Brugge. :
 : Propagando: Maertens Gr., Nieuwstraat 54, Assebroek. :
 : Poŝtkonto: 291429, Maertens Gr., Assebroek. :
 :

Nia historio laŭ la birdperspektivo.

Cirkaŭ la jaro 100 antaŭ Kristo, la Norda limo de la Roma imperio estis la rivero Donau. Ankaŭ Hispanujo apartenis al tiu imperio kaj la plej Sud-Orienta parto de la nuna Francujo, la terpeco laŭlonge de la maro. En la mezo de tiu jarcento Cezaro venis konkeri Galujon (Galio), nian regionon kaj Britujon. Li bezonis 8 jarojn por plenumi tiun taskon. Tiam la norda limo estis la du riveroj Rijn kaj Donau. Norde de la Donau kaj oriente de la Rijn loĝis la Germanoj: Alemanoj, Frankoj, Saksoj, Vandaloj kaj plej oriente loĝis Okcident- kaj Orient-Gotoj. La unua Roma imperiestro Aŭgusto klopodis por disvastigi sian regnon super Germana teritorio, sed li malsukcesis. Okcidente de la Rijn loĝis la Gabloj. La plej nordan parton inter la maro kaj la riveroj Rijn kaj Seine Cezaro nomis: Belgujo. En tiu lando loĝis tre malsimilaj popoloj kiuj apartenis al la Germanoj kaj al la Keltoj. Kelkaj nomoj: Morinoj (plej okcidente), Menapioj, Aduatukoj, Nervioj k.a. En la 4^a jarcento post Kristo komenciĝis la invadoj de la Germanoj trans la Rijn. En la komenca periodo tiuj invadoj konsistis nur el unuopuloj aŭ unuopaj familioj kiuj venis en la Roman imperion, tiel malofte, ke oni tute ne konsciis ke okazis invado. Sed je la fino de la 5^a jarcento estis amasegoj kiuj transiris la Rijn. La Roma imperio devis cedi la Rijn kiel protektan limon kaj organizis novan laŭlonge de la komerca vojo Bulonjo, Bavai, Tongeren, Maastricht, Koln. Norde de tiu linio estis precipe la Frankoj kiuj enloĝiĝis. Sub Alodvig (kiu konvertiĝis al Kristianismo) ili konkeris tutan nunan Francujon (de tie la nomo! Frankujo).

Kaŭze de tiuj invadoj la popolo ŝanĝiĝis. Norde de la citita trafikvojo la loĝantaro iĝis tute Germana. Sude de ĝi, la envenintaj Germanoj estis ne sufiĉe multnombraj kaj perdiĝis en la aro de Latiniĝintaj homoj. Post la epoko de Alodvig (Klovis) la regno estis dividita en 4 partoj: Aŭstrasio, Neŭstrio, Akvitanio kaj Burgondio. La tiamaj kortomastroj de Aŭstrasio akaparitis pli kaj pli la potenco. La filo de unu inter ili, nome de Pepeno la mallonga, estis Karlo la Granda (+ 814) kiu starigis vastan imperion. Post lia morto, per la traktato de Verdun (843) tiu granda regno estis dividata denove, sed nun en 3 partoj. 1) Francia okcidenta ĝis la Skeldorivero 2) Francia orienta, oriente de la Regno kaj 3) La Lotaringio inter Skeldo kaj Rejno. Tiu meza parto estis ankoraŭ plurfoje dividata kaj parto post parto ĝi venis en la orientan aŭ Germanan regnon sub Germana imperiestro. Tiuj du grandaj partoj havas nun apartan evoluon en la historio. La Germanaj imperiestroj estas unue tre fortaj kaj energiaj viroj sed poste malrapide ilia potenco malsupreniras kaj paralele sed inverse iliaj subulaj estroj, grafoj kaj dukoj, levas la kapon kaj klopodas por iĝi sendependaj. Tiel ekestas la gravaj dukolando Brabanto, Grafolando Henegouwen (Hainaut), Grafolandoj Holando, Frislando, kaj aliaj. Kontraŭe, en Francia okcidenta la reĝoj estas grandsignifaj. Sed en la posta tempo ili sukcesas regajni malrapide sed certe siajn perditajn influon kaj superecon super la subulaj grafoj kaj dukoj. Sed tio ne ankoraŭ estis la kazo en la 9^a jarcento. Cetere dum tiu tuta jarcento la Nordmannoj venis konstante invadi niajn regionojn, forŝtelis kaj detruis ĉion, tiel ke estiĝis tie-ĉi bela ŝaoso. La reĝo bezonis la helpon de teritoriaj estroj, estretoj, kiuj kompreneble profitas la okazon por postuli privilegiojn ĉiuspecajn kaj aldonon de teritorio.

.../...

Tion faris Balduino I^a, la unua grafo de Flandrujo kaj kiam la posteulo Balduino II^a venis reorganizi la teritorion li definitive fiksissian sendependon aŭtoritatecon kaj plie pligrandigis sian grafolandon per konkerado.

Ĝis la 15^a jarcento niaj regionoj vivis aparte. Foje ja okazis ke Henegouwen kaj Flandrujo venis sub unu sama grafo samkiel Henegouwen, Holland, Zeeland kaj Frislando sed tio estis nu partempa. Sed kiam en 1384 Margareta la filino de la lasta Flandra grafo Ludvigo de Male, edziniĝas al la duko de Burgundio, tiam venas ŝanĝiĝo. Tiuj dukoj klopodas por konkeri ĉiujn provincojn de la Nederlando kaj por unuecigi ilin. En la unua tasko ili sukcesas, en la dua nur malgrandparte. Ili ja ne rajtas havi titolon kiel ekz. "reĝo de la Nederlando" aŭ io simila, sed ili devas nomi sin grafo de Flandrujo, duko de Brabanto, grafo de Holando....k.t.p. Kiam Karlo la Maltima volas unuigi teritorie la Nederlandajn provincojn kun Burgundio, li malsukcesas kaj mortas kaj lia filino Maria devas cedi al la partikularismaj emoj de la diversaj provincoj. Ŝi edziniĝas al Habsburgano kaj el tiu familio venas Karlo la V^a kiu naskiĝis 1500. Ree estis starigata granda imperio enhavante Hispanujon, la Nederlandojn, Germanujon, parton de Italujo kaj la ĵus trovitajn koloniojn en Ameriko. Karlo V^a dekretis ke niaj Provincoj ne plu povis esti disigitaj. Kaj denove centrigaj institutoj estis kreataj. Sed sub la regado de lia filo Filipo II^a grandaj religiaj kaj politikaj malfacilaĵoj malkvietigas la Nederlandojn ĝis ĝenerala ribelado devigas lin sendi armeestrojn kiel Alva kaj poste Farnese.

Tiu lasta rekonkeris la Sudan parton de la Nederlandoj. 1585 Antwerpen falis en liaj manoj. Sed la parto de la Nederlandoj malantaŭ la multegaj akvovojoj kapablis malhelpi envenon de la Hispanoj. Multaj precipe Protestantoj elmigras el la Sudo al la Nordo. Ankaŭ Katolikoj el Nordo venas Sudan. En 1598 Filipo II^a donas ŝajnan liberecon al la Sudo. La Nordo iras al kompleta sendependeco kaj al glora tempo. Por la Sudo nun venas malprosperega tempo. Konstante militoj. Nordanoj kiuj volas rekonkeri sudajn partojn. Kaj en la dua duono de la deksepa jarcento, la reĝaj kaj reĝaj militoj de la Franca Reĝo Ludoviko XIV^a kiu forprenas el la Sudaj Nederlandoj la plej sudan parton nun nomatan "Franca Flandrujo". En la komenco de la dekoka jarcento la Sudaj Nederlandoj estis donataj al Aŭstrujo. Nun venos jarcento de relativa kvieto sed ni estas konsiderataj tamen kiel lando ekspluatenda kaj ne kiel samvalora kaj egalrajta lando al Aŭstrujo. Enlande la Aŭstria imperiestroj konstruigas vojon, akcelas prosperon de ekonomio k.t.p. sed eksterlande niaj interesoj devas cedi por aliaj. Nur en la mezo de tiu jarcento okazas militoj kun la Francoj kaj en 1792 venas denove la invado de la Francoj, sekve de la Franca revolucio kaj ilia milito kontraŭ Aŭstrujo. Ni estas alfiksataj al Francujo. Tuj poste denove al Aŭstrujo...por unu jaro, kaj tiam ree al Francujo por dudek jaroj. Dum tiu relative mallonga periodo ni konatiĝis al diversaj reĝimoj. La revolucia reĝimo kun ĝia persekutado de la religio kaj kiel protestego la kontraŭa "kampanmilito". Poste la Napoleona reĝimo kun ĝia ordo, prosperigo multflanka sed ankaŭ kun ĝia ega severeco kaj la daŭrantaj rekrutadoj de junuloj por la senĉesaj militoj de la Aglo. Sub Napoleono ankaŭ Holando estis alfiksata al la imperio. Unue ĝi estis aparta sub regado de frato de Napoleono sed poste ĝi estis tutsimple alfiksata ĉar tiu frato ne sufiĉe obeis al Bonaparto. Post la definitiva malvenko apud Waterloo 1815, ekestis denove la Reĝlando de la Nederlandoj kun la Valona parto de hodiaŭa Belgujo. Tre baldaŭ estiĝis malfacilaĵoj politikaj kaj religiaj. Valonoj kaj francigita Flandra nobelularo estas malamikaj al tiu Holanda reĝo kaj la Katolikoj estas malamikoj al tiu Protestanta reĝo. Ankaŭ Francujo sentis la starigon de tiu nova regno kiel fortikaĵon kontraŭ la granda suda lando. Tial multaj Francoj tuj venas helpi en la ribelado de 1830 kaj revas pri alfikso de Belgujo al Francujo. Sed tion lastan Anglujo ne permesis. Belgujo devis esti aparta ŝtato. Rusujo volis kontraŭ batali la ribelantojn sed la rusaj armeoj, trairantaj Polujon, estis tre akrege atakataj. Tiomaniere kvazaŭ duonmiraklo, la belga revolucio sukcesas. Estis kompreneble Valonaj kaj Francemaj personoj kiuj gvidis la politikon en la nova ŝtato. Nun komenciĝis subpremado de ĉio kio estis Flandra. Sed post kelkaj jaroj ekstaris Flandra movado por egalrajtigi Flandrojn kiun Valonojn en la belga ŝtato.

Sed rapida, precipe inter studentoj, la movado iĝis nacionalista sur inspirita de la ideo ke ĉiu popolo, nedividita, devas formi apartan ŝtaton sendependan de la aliaj. Do, konkrete, la suda parto de Nederlando en Belgujo devas reunuigi al Norda Nederlando kaj Valonujo devas aliĝi al Francujo. Sed nun la Katolika ekleziularo denove miksiĝis en la politiko kaj ĉar ĝi volis konservi la unuecon de belga ŝtato, ĝi tre akre persekutadis la nacionalistojn. Venis du mondmilitoj kaj la nacionalistoj kredis povi efektiviĝi sian revon helpante la Germanojn. Dufoje tio malsukcesis. Nun Belgujo estas ree memstara sed la interna politika situacio estas tre konfuza kaj tre akre malamika. Ekstere nia lando dependas de kelkaj potencaj najbaroj kiuj ankaŭ tute ne akordiĝas. Do la estonteco mondpolitika povas ankoraŭ doni surprizojn. Ĉie la ekonomia stato suferas pro tiu politika ĥaoso sed ĉe ni la ekonomio ne estas tre malbona kaŭze de nia kolonio Kongo kiun akiris por ni reĝo Leopold II^a kaj kiun li donis al belga ŝtato en la komenco de tiu-ĉi jarcento.

Tri mondbildoj.
=====

Imagu foje ke vi faras vojaĝon al Cuba.

Jen kelkaj detaloj pri la Universitato.

La Universitato de Havana estas fondita en la jaro 1728. Ĝis 1900 ĝi estis lokita en la malnova Havana, poste oni translokiĝis ĝin al la nuna "universitata Monteto".

Ĉiuj konstruaĵoj estas novaj; la plej malnovaj estis konstruataj antaŭ 30 jaroj.

Nun la Universitato havas proksimume 15.000 studentojn.

Ĝi konsistas el 13 fakultatoj, ĉiuj enhavantaj diversajn karierojn.

La universitato estas lokita en la centra parto de la urbo. Ekster tiuj de la diversaj fakultatoj, aliaj gravaj konstruaĵoj, estas: la muzeo, la sportejo, la "Aŭla Magna" ĝenerala Biblioteko. La vico de konstruaĵoj de la malsanulejo apartenas al la Universitato kaj nomiĝas "Calixto Garcia". La kuracosciencaj studentoj praktikas dum la lastaj kursoj kiel flegistoj en la malsanulejo. Estas stratetoj kaj ĝardenoj inter la diversaj konstruaĵoj. En la centro de la ĉefa aro de konstruaĵoj troviĝas la "Placo Rektoro Cadenas".

Ĝi estas ĉirkaŭita de la muzeo, la biblioteko, la fakultato de Leĝoscienco kaj la Rektorejo. Ĝenerale ĉi tie oni efektiviĝas la prezentaĵojn de la Universitato "Teatra Grupo".

: : : :

Nun, karaĵ legantoj, sekvu min al Hispanujo kaj imagu ke estas la 18a de Marto, do la festo de Sankta Jozefo. La festoj okazas la vesperon de la 18a de Marto, do la nokton antaŭ la festo de Sankta Jozefo. Tiu festo estas en "Valencia" la plej bela kaj ĉarma festo de la regiono. Je la 1Ca vespere ni iras viziti la "Fallas". Ni alvenas al placo kaj meze de ĝi staras granda "Falla". Ĝi prezentas mezopokan kastelon tre bele ornamitan. Ĝi estas tute konstruita el ligno kaj ŝajnas tamen esti vera kastelo el ŝtono. Ĉirkaŭ ĝi estas ĝardeno kun floroj, kaj lageto. Apud la lageto estas benkoj kun paroj de geamantoj kiuj devas reprezenti "Romco kaj Juliette". Ĉirkaŭ la "falla" estas granda lumigado kaj multaj kontemplas ĝin. Post tiu "falla" ni iras al alia placo kie staras alia "falla". Ĝi reprezentas vaporsipon. Ankaŭ ĝi ŝajnas vera ŝipo! Kaj tiel ĉe diversaj stratoj ni vidas alian "Falla'n". Kiam sonas noktmezo oni povas ĝui la belan spektaklon, ĉar ĉiuj "Falla'j" komencas ekbruli. La urbo estas lumigita per multaj grandaj fajroj. Ankaŭ ni vidas teknikaĵojn kiuj kunigas unu "Falla'n" kun la alia: estas mirinda spektaklo. Intertempe oni aŭdas la dolĉan muzikon sed jen troviĝas sinjoroj, kiuj devas juĝi kiu el la "Falla" estis la plej bela; kiu ricevos grandan honorprezon. Kaj la tutan nokton oni promenas tra la stratoj en Hispanujo por admiri ĉion. Tiu festo estas unu el la plej grandaj festoj de Hispanujo.

: : : :

Kaj nun ni iras al la tutnederlanda kongreso de Esperanto kiu okazis la 7a Septembron. Jam de malproksime oni vidis la grandan verdan flagon kaj tre multajn geesperantistojn. La salono mem estis belega, ontute en la spirito de la Internacia lingvo. Sur la scenejo la estraro kaj diversaj spertaj Esperantistoj. Post kiam la Prezidento malfermis la konferencen, pastoro parolis el la nomo de ĉiuj protestantoj ĉi-lande.

.../...